

Vi er i gang med å informere lærerne om barns rettigheter

To av medlemmene i VaUs skolegruppe, Anne Carling og Aase Jørgensen, besøkte to av vennskapsskolene våre i februar: Kalagala skole, der vi nå er ferdig med en del prosjekter, og Kiralamba, der vi skal starte prosjektet Barns Rettigheter. Etter hjemkomsten har Frøydis Guldahl intervjuet Aase. Bildene har Anne tatt.

Kiralamba barneskole – Barns Rettigheter

De viktigste personene for at dette prosjektet skal bli vellykket, er lærerne på skolen. Det er de som skal undervise barna etter at de selv har fått ny kunnskap. Det viser seg at det er en del utfordringer.

Vi i skolegruppa hadde på forhånd fått vite at lærerne var misfornøyde med at de måtte bruke fridagen sin på å få kunnskap om barns rettigheter. Men hvis de fikk lunsj og dekning av utgifter til reisen, var det greit. Det synes vi var rimelige krav, så det skal de få. Lærere i Uganda er dårlig verdsatt. De tjener ca 750 kroner per måned.

Forts. side 3

Lillian Kobusingye svarer på spørsmål fra lærerne i Kiralamba.

Årsmøte 5. mai

Vi innkaller til årsmøte i Venner av Uganda **tirsdag 5. mai kl. 18 i Oslosenterets lokaler, Øvre Slottsgate 11** i Oslo.

Før årsmøtet vil en representant for Redd Barna fortelle om organisasjonens arbeid i Uganda.

Dagsorden:

1. Åpning
2. Styrets årsberetning
3. Regnskap med revisjonsberetning
4. Handlingsplan for kommende periode
5. Eventuelle innkomne forslag
6. Valg (*se t. h.*)

Det blir som vanlig pizza og utlodning.
Velkommen!

Styret

På årsmøtet i fjor ble det ikke valgt noen valgkomité, og dermed foreligger det heller ingen innstilling fra valgkomiteen til årsmøtet 2015. De nåværende styremedlemmene har derfor sagt seg villige til å stille til valg for ett år til. Men hvis årsmøtet ønsker andre inn i styret, er det selvsagt fullt mulig å komme med forslag og velge andre styremedlemmer!

*Styret består nå av:
leder Frøydis Guldahl
nestleder Tore Torstad
kasserer Åge Rønningen
styremedlemmer Steinar Grongstad
og Bodil Bakken.*

Årsmøtepapirene blir lagt ut på vår webside
www.vau.no

Vi driver på

I dette nummeret beskriver vi både opptur og nedtur. Oppturen består av at vi har fått til et par saker. Det gjør godt å se at vi har noen gode prosjekter både rett bak oss og foran oss. Helsegruppa har bidratt til et enkelt sanitær-anlegg i Kalagala, og skolegruppa har startet på sitt prosjekt om barns rettigheter i Kiralamba. De to medlemmene i skolegruppa, Anne Carling og Aase Jørgensen, som var på besøk i Kalagala og Kiralamba i februar, opplevde at det er stort behov, selv på en skole, for å lære å se at barn har rettigheter. Styresmaktene i Uganda tar heller ikke vanlige folks rettigheter på stort alvor. Cato Lund forteller om gangen fram til neste års valg på nytt parlament.

Når det gjelder vårt arbeid i Norge, ser vi framover til at den nye prosjektgruppa kommer i gang. De skal ta for seg forslag på nye prosjekter som Venner av Uganda skal arbeide med. Gruppa starter sitt arbeid i april i år.

Nedturen i år består av Norads nei til prosjektstøtte for bygging av skole i Naluwande Village og et læringsssenter for yrkesfag. Det oppmuntrende er at Naluwandegruppa og NOFU kommer til å starte med å bygge skolen likevel. De har penger nok til starten, og resten av arbeidet tar de etter som de får penger.

Vi fastslår at VaU trengs og ønsker alle velkommen til årsmøte 5. mai.

Frøydis Guldaahl

Norad avslø søknaden om prosjektstøtte

I september søkte vi Norad om støtte til følgende prosjekter:

1. Construction of Primary School in Naluwande Village, Manafwa District.
2. Learning Center for Youth in Vocational Training and Scholarship for Girls in Vocational Training in Renewable Energy Sector.

Søknaden ble avslått med bl. a. følgende bemerkning: «*Dette beror primært på at det er hard konkurranse om tilskuddsmidlene. Vi mottar hvert år søknader om tilskudd som langt overstiger tilgjengelige midler*». For de enkelte prosjektene var begrunnelsen for avslaget:

Prosjekt 1 hadde etter Norads syn «*en utilstrekkelig analyse som legges til grunn for å nå målsettinger om barns, og særlig jenters, skolegang. Søknaden gir heller ikke overbevisende informasjon om at myndighetene er klare (med budsjett og personell) til å ta over tilfredsstillende drift av skolen når byggingen er ferdig*».

Prosjekt 2 ble ansett av Norad som et sterkere prosjekt. «*Målsettingen er relevant og tiltakene fremstår som helhetlige og innovative for å møte nasjonale behov innen yrkesutdanning. Koblingen mellom likestilling, næringsliv og ren energi er positiv. Det anses også som positivt at prosjektet framstår som kostnadseffektivt med lave administrasjonskostnader, der oppfølgingen i stor grad er basert på frivillighet og engasjement. Når prosjektet likevel ikke nådde opp i konkurransen, skyldes det tvil om organisasjonens gjennomføringskraft. Søknaden dokumenterer ikke i tilstrekkelig overbevisende grad at Venner av Uganda har de egenskapene som skal til for å kunne gjennomføre, og eventuelt skalere opp, dette ambisiøse prosjektet*».

VaU har tro på at Naluwande-prosjektet vil bli et positivt bidrag til barns utdanning i

Naluwande Village og har til hensikt å gjennomføre det, men i faser. Det er samlet inn penger (Naluwandegruppa og NOFU) til en første fase.

VaU kan ikke finansiere yrkesutdanningsprosjektet uten støtte. Et nytt forsøk på å få dette prosjektet realisert vil derfor være avhengig av samarbeid med andre organisasjoner.

Åge Rønningen

VaUs prosjektgruppe

Styret har etablert en formell prosjektgruppe som ser på forslag om nye prosjekter og kommer med forslag til styret om hvordan VaU skal håndtere disse videre.

Prosjektgruppa består av følgende personer: Karl Solberg (leder), Åge Rønningen, Steinar Grongstad, Eldrid Midtun og Hans Venvik. Prosjektgruppas mandat er å vurdere nye forslag til prosjekter og legge fram konkrete forslag til behandling og godkjenning i styret. Prosjektgruppa skal vurdere forslagenes relevans for VaUs arbeid i Uganda, bæredyktighet, budsjett, finansiering, samarbeidspartnere, organisering og andre forhold som har betydning for gjennomføring av prosjektet. Prosjektgruppa kan også fremme egne forslag til prosjekter.

Forslag som foreligger for prosjektgruppas vurdering:

1. Forslag fra Anne Grete Kjørrefjord om etablering av et kompetansesenter for videre-/etterutdanning av lærere i Uganda.
2. Videreføring av prosjektet om Barns Rettigheter – innspill fra advokatnettverket i Trøndelag v/Sylvi Jektvik.
- 3) Ny skole i Naluwande (kontrakt og plan for gjennomføring).
- 4)Eventuelle muligheter for samarbeid med andre om Yrkeskoleprosjektet som Norad ikke ga støtte til.

Ikke uvanlig at elever blir slått

Forts. fra side 1:

Aase forteller at hun og Anne og Lillian Kobusingye, jurist i Kampala, som skal undervise lærerne, møtte skolens lærere en søndag. I begynnelsen virket det som en del av lærerne var litt skeptiske. Det hadde sannsynligvis mest å gjøre med at de ble pålagt ekstra jobbing uten kompensasjon. De ble svært fornøyde da de fikk vite at de skulle få både lunsj og betalt reise. Rektor mente at den største utfordringen deres var fattigdom, og ikke barns rettigheter. Dagens møte var en samtale med lærerne. Lærerne spurte, og Lillian forklarte. Mange ivrige spørsmål, ikke mye skepsis å spore.

– Hva gjør vi hvis en elev blir misbrukt, hvor kan vi henvende oss?

– Dette er en av de viktige sakene vi skal ta opp på kurset vårt, svarer Lillian.

En av lærerne er opptatt av å lage Children's Rights Club, der de kan dramatisere temaet og også spille musikk.

– Kan vi kanskje få tilskudd til trommer og drakter?

Dette kunne ikke de norske gjestene love, men Aase mener at Sætre skole kanskje kan bidra med støtte til noe slikt.

Møtet fortsatte, med flere spørsmål og svar. Både på møtet og etterpå var det god stemning, og alle virket fornøyde.

Tirsdagen etter besøkte Aase og Anne skolen i skoletida. I Kiralamba er det store klasser, 60-70 elever i hver klasse. Aase hadde med seg brev fra elever på Sætre skole. Etterpå skrev elevene i Kiralamba brev tilbake. Lærerne la seg i selen for å få til gode brev å sende med til Norge.

Aase og Anne besøkte alle klassene. Det var da de fikk det store sjokket. De oppdaget at en lærer slo elevene! Og enda verre: En elev hadde fått utdelt en kjepp som han skulle slå de andre i klassen med, dersom de ikke innordnet seg på riktig måte. Aase og Anne ble både sinte og fortvilte. Rektor Florence sa at dette er vanlig for å få disiplin. Men for norske lærere er dette vanskelig å akseptere.

Seinere diskuterte de opplevelsen med Lillian. Hun sa at slik avstraffelse av elever i Uganda er vanlig – men forbudt. Det står faktisk i ugandisk lov at det ikke er tillatt med slik straff. Dette blir tema på de første undervisningstimen for lærerne i Lillians undervisning om Barns Rettigheter.

Aase sa at hun hadde en god følelse for dette kurset nå. Lillian har en naturlig autoritet, og hun snakker luganda. Selv om undervisningen for de største barna foregår på engelsk, så er det en stor fordel å kunne det lokale språket.

Forbrenningsovnen og latrinen på skolen i Kalagala

Forbrenningsovn på plass i Kalagala

Til Kalagala hadde Aase og Anne også med seg brev fra vennskapsskolene i Norge. Kalagala har to vennskapsskoler, to små skoler, Nerstad skole i Sigdal og Rommen skole i Groruddalen i Oslo. Brevene ble tatt imot med begeistring, og lærerne tok det på alvor. Elevene ble satt i gang med å skrive svarbrev som ble tatt med til Norge.

På Kalagala skole fikk de nytt kjøkken, finansiert av VaU, for noen år siden. Nå kokes det mat til alle elevene en gang om dagen. Ovn fungerer bra, selv om de norske syntes det var litt vel mye røyk på kjøkkenet. Skolen var i hvert fall veldig fornøyd med kjøkkenet. En engasjert viserektor fulgte gjestene rundt, blant annet til skolehagen. Den var svært velholdt. Klassene tar tørt hver sin gang her, forklarte han. Her henter de en del av maten til barna.

– Slår dere barna her? Spørsmålet måtte bli stilt.

– Nei, det gjør vi ikke. Viserektoren ble forskrekket. – Det er ikke lov, og dessuten fører det til at barna blir redde, og det ødelegger selvfølelsen deres.

Anne og Aase pustet lettet ut etter dette svaret. De tenkte dessuten at det er bra vi setter i gang et prosjekt om barns rettigheter der det trengs best.

Lærerne på Kalagala skole var svært glad for samarbeidet med VaU. I fjor fikk de nesten en ny skolebygning da vi finansierte taket på den halvferdige skolebygningen. Det siste de har fått er en forbrenningsovn. Det er en ovn som skal bidra til god hygiene. Det er vanlig at jentene kaster menstruasjonsbind i busk og kratt. Nå har de fått en forbrenningsovn. Den fungerer bra. Det er foreslått en kurs der de skal lage sine egne bind.

Som avslutning på besøket i Kalagala, samlet alle lærere og elever seg under et stort mangotre sammen med gjestene, og så ble det sang og klapping og en hyggelig stund for alle.

Preludium

Neste år er det valg her i Uganda. Kampala og avisene er fulle av mer eller mindre seriøse betraktninger og nyheter i den anledning. Her jeg sitter og skriver, drøye 80 km utenfor Kampala, i ei lita murt bondestue som huser mor til tre av "jentene mine" og fire brødre, merkes det ikke mye til noen begynnende valgfeber. Avstanden til sentrum og makta er større enn kilometertelleren viser.

Der ligger vel kanskje noe av forklaringen på resultatet av en opinionsundersøkelse som ble offentliggjort for noen dager siden. Den viste at 69 prosent av et representativt utvalg mente at Uganda var på vei i riktig retning. Jeg kjenner riktignok ingen i den hel- eller halvforfornøyde gruppen. Opposisjonspartiene i Kampala underkjenner naturligvis undersøkelsen og kaller den et bestillingsverk fra regjeringen, men nøyaktig samme prosentandel, 69, sier at regjeringen har mislyktes i å bekjempe korrupsjon og at dette er det største problemet landet har.

Ingen har problemer med å være enig i det, men "Svart mandag-bevegelsen", som min venn Zac Niringiye, Kampalas førtidspensjonerte biskop, satte i gang for to-tre år siden for å rette et konstant søkelys på korrupsjon, har ikke fått en overveldende oppslutning. Et av virkemidlene er at alle som er tilstrekkelig enig i bevegelsens mål, kler seg i svart på mandagene, men jeg ser ikke så mange andre enn meg selv i svart mandagsantrekk...

"Den store historien" på slutten av fjoråret var at Amama Mbabazi ble avsatt som statsminister og senere også fratatt vervet som generalsekretær i NRMO (det statsbærende partiet National Resistance Movement Organisation). Han var av de desiderte veteranene, riktignok ikke fra slagmarken, men som en avgjørende del av "utefronten" med base i Nairobi, han hørte til den urørbare indre kretsen. Så hadde ikke "Mannen med hatten" bruk for ham lenger, snarere tvert imot, ettersom han ikke viste tilstrekkelig entusiasme for enekandidatopplegget som partigruppen lanserte under den årlige Kyankwanzi-samlingen i fjor.

Det nasjonale senteret for politisk bevisstgjøring og trening ligger i Kyankwanzi. I praksis er det en parti-institusjon der politikere og offentlige tjenestemenn trekker i feltuniform og får militær og politisk trening. Indoktrinering er kanskje et mer presist, men mindre vennlig ord for det som foregår der. På samlingen i fjor var parlamentsgruppen til NRMO henimot samstemt om at deres eneste kandidat ved presidentvalget i 2016 skulle være Yoweri Kaguta Museveni.

I mellomtiden har opposisjonspolitikere, og noen uten partitilknytning, som Zac Niringye, reist rundt i landet og agitert for valgreformer som skulle sikre frie og troverdige valg. Til å begynne med ble de fort vekk arrestert og utsatt for hårdhendt behandling, men det førte til så mye negativ publisitet at man besluttet å la dem være i fred. Særlig tok det seg dårlig ut når biskopen ble jult opp. Man traff den fornuftige beslutningen å la gruppen være i fred, og dermed forsvant den mer eller mindre fra nyhetsbildet.

Partipresidenten i FDC, Forum for Democratic Change, har heller ikke vært mye i nyhetsbildet til nå. Mugisha Muntu, pensjonert generalmajor og tidligere forsvarssjef i åtte år, har hittil konsentrert seg om å bygge opp partiet fra grasrota av. Om tålmodigheten vil bære frukt, er det for tidlig å ha noen sterk mening om, men han slo til med en inspirerende tale i et partimøte for et par uker siden.

Norbert Mao i DP (Democratic Party), har lagt inn årene av helsegrunner, og Olara Otunnu i UPC (Uganda People's Congress), orket ikke mer. Da er det bare krangel i vente fra de kantene, og ingen av de andre partiene har noen troverdighet å snakke om.

Museveni blir nok gjenvalgt, det eneste folk venter av regjeringen, er et minimum av sikkerhet, fred og ro, det har han overbevist flertallet av ugandere om at bare han kan garantere. Eventuell spenning i valget neste år vil dreie seg om hvorvidt NRMO vil dominere parlamentet i samme grad som hittil.

Cato N. Lund

Venner av Uganda

Postboks 6652 St. Olavs plass
0129 Oslo

www.vau.no
[facebook.com/
venneravuganda](https://www.facebook.com/venneravuganda)

konto medlemskontingent:
0530 07 84595
gavekonto: 0539 16 80770

Leder: Frøydís Guldahl
tlf. 971 79 481

froydisg@online.no

Nestleder: Tore Torstad
tlf. 930 11 907
ttorstad@online.no

Økonomiansvarlig:
Åge Rønningen
tlf. 908 55 864
aageron@hotmail.com

Styremedlemmer:

Steinar Grongstad
tlf. 479 28 434
stg@multiconsult.no

Bodil Bakken
(layout Uganda-nytt)
tlf. 900 57 859
bodibakk@online.no

